

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

Conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei**Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Pomenirea Dreptului

S'au împlinit ieri, 31 Iulie, cincizeci de ani de când a trecut în veșnicie, și în istorie, mitropolitul Dr. IOAN VANCEA DE BU-TEASA, al doilea întemeietor al Blajului.

Măne, Duminecă, în toate bisericile noastre se va face, cu cinste și smerenie, pomenirea marelui ierarh. La toate altarele se va sluji câte un parastas întru amintirea lui și faptele lui vor fi evocate în cuvinte de cucernică închinare. — Așa se va face, înainte de toate, aici la Blaj, în catedrala dragă, unde s'a rugat zilnic, 23 de ani și 3 luni, preotul fără prihană, iubitorul de slujbe frumoase și de tropare cântate duios, care a fost mitropolitul Vancea. — Acesta va fi însă, numai începutul. Mitropolitul Vancea este una din figurile cele mai mari ale istoriei noastre. E abia o jumătate de veac de când ne-a părăsit. Trăiesc însă atâția din cei ce l-au văzut, i-au primit binecuvântarea, în biserică, în școală, în internatele pe care le cerceta cu părintească dragoste și plăcere, — și în jurul icoanei lui s'a ținut de pe acum cunună de legendă. S'a hotărât, deci, înțelepțește, ca la toamnă să se facă pomenirea lui în cadre de mare sărbătoare, potrivite cu strălucirea capitulului glorios pe care l-a scris el în istoria noastră. S'a socotit, în deosebi, că trebuie neapărat să participe, la această sărbătoare, toată falanga tineretului nostru școlar, care se adăpostește și astăzi în casele închinare de râvna creatoare a cărturarului ales și a marelui român Vancea, care ca și înaintașii săi, știa că prin înaintarea în cultură se va mântui și va birui nația românească din Dacia Traiană. Ne rezervăm datorita de a reveni atunci și de a închina alte rânduri omagiale marelui mitropolit Vancea.

Până atunci ne permitem a exprima o dorință, care am vrea să se transforme în faptă. — Mitropolitul Vancea n'a fost numai al Blajului și al Bisericii unite. Ci, în primul rând, a fost al nației românești. Una din cele mai puternice personalități, una din cele mai pure mândrii ale ei. Savant care a uimit conciliul dela Vatican cu limpezimea și adâncimea judecății, care a fost totuși în primul rând un mare organizator, o neînfrântă energie creatoare și constructivă. Și tot ce a făcut, pentru neamul românesc a făcut. — Se cade, prin urmare, ca neamul românesc întreg să-l pomenească. Este aceasta nu numai o elementară datorie de recunoștință, ci și o puternică școală pentru viitor. Cu cât prezentul este mai înorat, cu atât avem mai mare nevoie de puterea și lumina trecutului, ca să ne făurim biruința de mâne. Mitropolitul Vancea este și trebuie să rămână unul dintre marii noștri dascăli de faptă și de slăvire.

Cruciadă biruitoare

(+) Suntem în postul Sf. Mării, și atât rânduiala Bisericii, cât și împrejurările prin cari trecem, ne îndeamnă la reculegere. Ca să câștigăm puteri noi în războiul pe care trebuie să-l purtăm cu duhul răutății, cu slăbiciunile noastre și cu vrășmașii văzuți ce ne-ar vrea pierirea.

Lupta aceasta e aprigă și necruțătoare. Și ca să ieșim biruitori din ea, avem neapărată lipsă de ajutorul Atotputernicului, care ajutor trebuie cerut mereu. Căci altfel nu ni-se dă. Filosofia trândăviei duhovnicești, atât de dragă și atât de caustic susținută de Maimon, ucenicul rabinului Hillel, nu prinde niciodată la oamenii cu judecată sănătoasă. Cu atât mai puțin la creștini, și în vremuri ca cele de azi.

Cazul, precum se spune, s'a petrecut așa: Faimosul rabin pomenit băgase de seama că odrasla ce-i fusese încredințată să facă din ea unealtă de bună treaba a Legii mozaice și a neamului lui Israil, nu se ruga aproape de fel. „Și de ce să mă rog?” a răspuns înțepat, și oarecum surprins de întrebarea maestrului său. „Dumnezeu doar e atotștiutor și nemărginit de bun. Prin urmare știe ce-mi lipsește și fără să-i șoptesc eu, și-mi va da ceea ce trebuincioase și fără să i-le cerșesc”. Și se mira ucenicul de înțelepciunea sa. Iar dascălul său s'a întristat foarte. Care lucru nici nu i-a scăpat lui Maimon. Știind pricina acestei întristări, a primit lămurirea printr'o pildă cu tâlc: „Am avut un prieten foarte bun. Iși muncia țarina și avea de toate din belșug. De o vreme încoace însă nu-și mai lucrează moșia întru sudoarea feții, căci se crede foarte cuminte și filosofează astfel: „Dumnezeu e atotputernic și preabun. Ca atare îi poate da rod țarinii din belșug și fără osteneala mea”. Și așteaptă ca Părintele ceresc în bunătatea sa fără margini să și facă așa... Tare mă tem că are să ajungă calic — Tu crezi că nu?”

Maimon a înțeles tâlcul acestei istorii și s'a cumințit. Tovarășii săi de gândire din zilele noastre nu prea voiesc însă să se cumintească. Lasă totul în seama Făcătorului, de care se țin departe. Deși cheia tuturor izbânzilor mari și dăinuitoare e una și aceeași: rugăciunea cea fierbinte a dreptului, binecuvântat de Părintele milelor. Sf. Părinte dela Roma înțelege mai bine ca oricine acest adevăr de temelie a vieții demne și cuceritoare, și de aceea stăruie mereu de lumea binecredincioasă să se roage din inimă Celui de sus să-și reverse harurile sale peste omenimea atât de cumplit încercată. Chiar și acum de curând a ținut să lege de suflet creștinătății întregi, și în primul rând sutelor de milioane ce-l cinstesc ca pe supremul lor părinte sufletesc pe pământ, să asalteze cerul cu ruga lor smerită și stăruitoare:

„Toți, — cu mic, cu mare, deopotrivă, — cu inima frântă și umilită, să nu încetăm a cerși dela dumnezeescul nostru Răscumpărător și dela Preasfânta Sa Mamă ca, în toiul acestei furtuni ce s'a deslănțuit pretutineni, și care pare a deveni din zi în zi mai furioasă, să se pogoare asupra Noastră, care deținem astăzi cârma misticei corăbii; lumina de sus și ajutorul ceresc; ca celor săraci și flămânzi să nu le lipsească hrana sufletească și trupească; ca cei aflați în surghiun să se poată întoarce în patria lor; ca cei răniți și bolnavi să se reînsănătoșeze grabnic, iar celor din prinsoare să li-se redea libertatea, și, subordonând minții sănătoase toată trufia și lăcomia omenească, și reîntorcându-se din nou ordinea dreptății și a dragostei către Dumnezeu și deaproapele, să se restaureze, în sfârșit, atât viața privată cât și cea publică, singura și adevărata pace, care este cea creștinească...”

Mareșalul Hindenburg avea o vorbă pe care a spus-o nu odată: Se poate observa pe front când se slăbește cu rugăciunea de acasă. Mândra oștire românească e în luptă pe viață pe moarte cu cel mai năpraznic dușman nu numai al crezului nostru creștin, ci și al ființei noastre etnice și naționale. Biruințele încrestate de ai noștri până acum au dus faima armelor române pe întreg rotogolul pământului. Războiul însă nu s'a sfârșit. Și de aceea cei rămași la vetrele lor au datorință sfântă să ajute cu rugăciunile lor pe cei ce luptă sub steagurile Țării, departe de soții, copii, părinți, căsuțe și glia străbună.

Cărmuirea noastră bisericescă a dat, în această privință, îndrumări luminoase. Încrestând îndemnul Sf. Părinte la rugăciune, Superioritatea ieratică dela Blaj s'a declarat gata să se încadreze în cea cruciadă a rugăciunii și a înfăptuirilor bune și a rânduit ca „în toate bisericile și capelele publice, în tot cursul lunii August, să se officieze seară de seară Paraclisul Maicii Domnului. Frații Preoți vor organiza, cu ajutorul Reuniunilor mariane de femei, împărtașanii cât mai dese și mai numeroase, dând o deosebită atențiune copișilor. În timp ce scumpii noștri sângerează pe front și își dau viața pentru biruința Crucii, noi cei rămași în dosul frontului să ne facem vrednici de jertfele lor, căutând ca prin rugile fierbinți și faptele creștinești ce le vom face în cinstea Mamei noastre cerești în cursul lunii August, să le stăm în ajutor, ca străduința lor de a ne da o Românie mai fericită, să poată duce la deplina și mult așteptata izbândă”.

Ne aflăm la o răspântie a istoriei noastre. Scutul și ocrotitorul nostru dealungul veacurilor știm că a fost în totdeauna Atot-

puternicul. Nici acum și nici pe viitor nu va fi altfel. Calea spre El o cunoaștem, căci au bătătorit-o părinții de părinți: rugăciunea, mijlocitoare având la Dânsul și pe Preasfânta Maică a lui Hristos, în cinstea căreia s'au ridicat, în lungul și latul pământului românesc, nenumărate lăcașuri de închinare. — Să ne arătăm vrednici de înaintași și sub raportul cucerniciei, și să ne dovedim cu faptele sufletului evlavios la înălțimea zilelor de epopee pe cari le trăim. Dovada va face-o cruciada biruitoare a rugăciunii care străbate nouii și înduplecă Treimea cea de o ființă și nedespărțită să steie într'ajutor închinătorilor.

Biblioteca Centrală din Blaj este necesar să fie subvenționată. Mica Romă, orașelul de pe malul Târnavelor, al Câmpului Libertății și al vestitelor școli deschise de sfântul vlădică românesc Petru Pavel Aron de Bistra, la 1754, pentru a se frânge sfânta pâine a învățaturii pentru tinerele odrasle ale Românilor Transilvăneni, a fost întotdeauna și din toate punctele de vedere un centru de cultură și educare națională. Instituțiile sale au avut o importanță pe care au augmentat-o din an în an prin strădaniile evlavioșilor servitori ai bisericii și ai culturii naționale românești.

Una dintre aceste institute de o importanță incontestabilă este Biblioteca Centrală, condusă actualmente cu aceeași râvnă și pricepere ca și în trecut, de d. Inspector școlar Ștefan Manculea, cunoscutul cercetător al trecutului și geografiei Poporului Românesc.

Biblioteca își are originea în biblioteca Mănăstirii Sf. Treime, înfiripată de monahii cei dintâi ai mănăstirii, cari au funcționat și ca profesori la școlile din Blaj și au fost oameni de aleasă cultură spirituală. Anul deschiderii acestei biblioteci este același cu al deschiderii școlilor: 1754. Cel dintâi bibliotecar a fost: „învățătoriu limbilor și după vreme și puțință a științelor, cinstitul Ieromonah Grigorie (Maior) căruia i-se încredințează și buna

pază a bibliotecii“, (v. Ștefan Manculea. „Biblioteca Centrală din Blaj“. Blaj. 1939. Tipografia Seminarului). Cu vremea s'a ajuns ca aci să fie strânse manuscrise și tipărituri din cele mai rare și mai importante pentru istoria culturii și vieții noastre naționale, în diferite limbi, dela limba românească și latinească până la limba persană și arabă.

Strădaniile înaintașilor sunt continuuate cu aceeași osârdie din partea contemporanilor. O piedecă serioasă în calea acestor străduințe o constituie lipsa fondurilor necesare pentru aranjarea modernă și practică a bogățiilor adunate cu dragoste de avar de atâția ostenitori ai culturii blăjene. Din această cauză, cu toată bogăția ei, biblioteca foarte cu greu poate fi consultată. și astfel valoarea ei practică este considerabil redusă, spre paguba culturii românești de pretutindeni.

Valoarea acestei biblioteci a fost de nenumărate ori recunoscută de cei competenți. Cu toate acestea o inexplicabilă sgârzenie a intervenit oridecâteori această apreciere a trebuit onorată printr'un ajutor real și îndestulitor.

Este însă o chestie de obraz ca biblioteca să fie în fine ajutată din partea Statului. (Prof. Victor I. Opreșu)

Omul credincios este încărcat de binecuvântări, iar cine zorește să ajungă bogat nu rămâne nepedepsit.

Nu este bine să te uiți la fața omului, căci pentru un codru de pâine omul poate să greșească.

Omul lacom zorește să se îmbogățească, dar nu gândește că lipsa dă peste el.

Cel care cearță pe cineva, la urmă este mai mulțumit decât cel care îl lingusește. (Prov. lui Solomon 28, 20—23).

Solemnitate impresionantă la Turda

Turda voevodului între voievozi, Mihai cel Brav, și Feleacul baladei, s'au învrednicit în săptămâna aceasta de o mare

sărbătoare. Mare, precum îi sunt durerile, de azi și de altădată, din cari dureri renasc bucuriile sublime!

S'au strâns aici, la Turda, un mănunchiu din cei mai buni fii ai neamului, înfrățiți prin gând și slavă, pentru a-i ceti bucuria și durerea. Au venit reprezentanții scrisului românesc, din toate unghiurile Țării, din București, Brașov, Sibiu, Târgoviște, Constanța, Călărași, Mediaș, Alba-Iulia, Blaj, etc. etc. Programele au pomenit despre o șezătoare literară, a fost însă o adevărată dovadă de afirmare a drepturilor noastre românești, peste meleagurile străbunului Traian.

Duminecă, 26 Iulie, ora 9 dimineața, participanții au plecat la Crucea Mântuirii de pe dealul Feleacului. Prot. local Nicoară a oficiat un parastas pentru odihna sufletelor celor uciși mișelește de hoardele barbare în năvala din Septembrie 1940. Plin de sguuitoare emoții a fost pomelnicul, care înșiruia sutele de morți fără vină... Prot. A. Munteanu, din Huedin, Pr. Costea din Trăsnea, inv. Cosma Lazăr cu 82 familii din Trăsnea, 152 familii din Ip, 11 familii din... și pomelnicul continuă storcând sughit și lacrimi în jur!

Apoi cu melancolie în glas:

Văd Clujul drag de altădată,

Și Someșul din mal în mal
Își cântă cântecul durerii
Din Jumătate de Ardeal.

Și stând așa cuprins de jale,
Dinspre apus zăresc mereu:
Cum crește din Ardeal o cruce
Pe care plânge Dumnezeu.

(Popas lângă troiță)

Di Vasile Iluțiu, își exprimă dorința pentru toți scriitorii prezenți, să-și întindă privirile peste colinele line ale Someșului, departe în zări, pe Țibleș, Gutin și Oaș, să nu le uite niciodată și să le cânte în operele lor.

FOIȚA „UNIRII“

Este, limba română, limbă romanică?

— Ungaria, sora noastră latină?? —

de: Traian Cosma

Cam din a doua jumătate a secolului trecut, străinii — cei de rea credință mai ales — au început să pună la îndoială romanitatea limbii române, căreia i-au acordat un loc intermediar între adevăratele limbi romanice: franceza, italiana, spaniola, etc., și limbile slave. „Ei continuă — cum spune Empiricus într'un documentat articol din *Curentul* 14 Iunie crt. — să ne arunce mereu în obraz afirmațiunea că limba română deși de origine latină a fost copleșită, în decursul veacurilor, de elemente străine, în special slave, în număr așa de covârșitor, încât patrimoniul ei latin abia își mai trage sufletul, înăbușit de mulțimea cotropitorilor de alt neam. A. de Cihac, în al său „Dictionnaire d'étymologie daco-romane. Elements slaves, magyars, tures, grecs-moderne et albanais. Francfort s. M. 1879“ afirmă (pag. VIII) următoarele: „L'élément latin de la langue roumaine ne représente guère aujourd'hui qu'un cinquième de son vocabulaire, tandis que l'élément slave y entre

pour le double ou pour 2/5 a peu près“. După autorul acestui dicționar, însuși elementul turcesc din limba noastră, constituie cam o cincime din vocabularul nostru, așa că numărul de cuvinte turcești din graiul nostru ar fi egal cu numărul de cuvinte de origine latină (pag. XII).

Bazați pe aceste afirmațiuni, unii filologi — cu deosebire însă nefilologii — străini, dacă nu îndrăznesc să-i nege obârșia latină, susțin totuși, că limba română e un fel de *oila podrida*, un fel de „ghiveciu“ în care, printre alte legume, intră pe ici pe colo, și zarzavat latin“.

Avem într'adevăr un număr foarte mare de cuvinte slave în limbă. După *Empiricus* avem: *cuvinte moștenite din limba latină circa 2200, iar cuvinte împrumutate din limbile slave circa 2700*. Deși proporția lui A. de Cihac nu se menține, rămâne totuși faptul, că socotind *cantitativ*, în limba română avem un număr extrem de mare de cuvinte slave.

E greșit cu toate acestea a se susține, că limba română nu e limbă romanică ci slavă, pentru că fizionomia lexicală a unei limbi nu o dă cantitatea cuvintelor ce figurează în dicționarul ei, ci frecvența, modul de întrebuițare mai des sau mai rar, cu un cuvânt circulația acestor cuvinte; ori, aspectul lexical al limbii române, e curat latin.

Hașdeu a combătut prima dată pe A. de

Cihac, servindu-se de o teorie luată din domeniul economiei politice, și anume „teoria circulației bunurilor“ pe care el prima dată a introdus-o în lingvistică. În virtutea acestei teorii, cuvintele nu au o valoare egală, cum credea eronat Cihac, ci cuvintele au o valoare mai mare sau mai mică după cum sunt întrebuițate mai des sau mai rar: „Cuvinte ca *apă*, *bun*, a *râde* care se întrebuițează în vorbire de zeci și de sute de ori pe zi, nu se pot considera, ca valoare de circulație, egale cu cuvinte de felul lui *brod* (vad), *sireap* (sălbatic), a *hohoti*, *bez* (fără), de origine slavă pe care unii nu le-au întrebuițat niciodată în vieța lor, iar alții le-au rostit numai la zile mari“, zice cu drept cuvânt Empiricus în articolul citat.

Tot așa se exprimă și d. prof. Sextil Pușcariu, *Limba română*, pag. 194: „Pentru că vorbele care exprimă noțiuni elementare, cu care operăm la tot pasul, sunt mai toate moștenite din latinește, pe când cele luate de străini sunt în cea mai mare parte termeni speciali, întrebuițați numai în anumite regiuni sau de anumite clase sociale. Din cauza aceasta putem exprima fraze întregi, fără a întrebuița nici un cuvânt de obârșie străină, dar cu greu vom putea construi o propoziție, cât de scurtă, ca să fie compusă numai din vorbe neromane“, și concluzia d-sale: „Limba română nu e mai romanică, nici mai puțin“.

La reîntoarcerea de pe Feleac, Clujul săngeros ce ne-a izbit privirea la început, părea acum mai senin și mai ospitalier. Era Clujul drag de altădată. . .

După oficierea parastasului dela cele două catedrale din Turda, un alt prilej de afirmare și nădejde a vrerilor noastre românești, ne-a oferit statuia memorandis-tului Dr. Ioan Rațiu, unde ne-a răscolit sbuciumul vremurilor lui, nestorul românismului turdean de azi, d. prof. Dr. Valer Moldovan, fostul ministru al Ardealului întreg. „Această statuie, operă a sculptorului ardelean V. Medrea, așezată acum 13 ani, întâmplător, cu fața spre Nord, cu pumnul strâns, cu privirea plină de gând și hotărîre, astăzi a devenit simbolică.

În același ton s'au acordat cuvântările dd. V. Netea, I. G. Vasiliu-Târgoviște și Pompei Țolea, președintele Asociației refugiaților și expulzaților din Ardealul de Nord, care și-a vărsat tot amarul din sufletu-i de pribeag îndurerat!

Versul plin de fior al poetului clujan, a răsunit și aici, plin de melancolie:

Privesc la Țara 'n care doina
E tot mai plină de mahnire
Și toată inima așteaptă
Războiul sfânt de mântuire.

Stă mama 'n prag cu ochii tulburi...
Se 'nchină noaptea la icoane
Și'n piept nădejdiile îi cresc
Dar ziua-i spulberă dușmanii
Întreg avântul românesc.
(Singur)

După masa oferită de organiza-tori, în salonul băilor, s'a desfășurat programul literar în aer liber, complectat de programul festiv din sala cinematogra-fului, care s'a terminat la ora 1 din noapte. — Și-au dat prețiosul tribut tinerele ta-lente ale scrisului:

Iustin Ilieșiu, George Popa, Ion Th. Ilea, Vasile Netea, A. Rogneanu, Victor George Dumitrescu, Dimitrie Danciu, I. G. Vasiliu, Ion Apostol Popescu, Ștefania Stăncă, V. Copilu-Cheatră, Petru Bucșa,

romanică decât limba italiană, franceză sau oricare alta din limbile neolatine“.

Incontestabil, pe lângă tot potopul de cuvinte slave ce figurează în dicționar, limba română e o limbă romanică și numai cei de rea credință o pot nega. Citez și concluziile, privitoare la romanitatea limbii române, ale d-lui profesor dela Iași August. Scriban, auto-rul valorosului *Dicționar al limbii românești*, specialist deci în chestiunile de limbă: „Teme-lia limbii noastre e constituită din elemen-tul latin pe care s'au depus și elemente străine“ op. cit. pag. 32; și: „Limba românească e urmașa limbii latine aduse de Romani în Dacia și modificată supt influența medi-ului, a timpului și a influențelor suferite din partea altor limbi“, pag. 29.

Un studiu recent: „Circulația cuvintelor în limba română“ a d-lui Dimitrie Macrea, Sibiu 1942, aduce o contribuție nouă la problema romanității limbii române. D. Macrea a luat toate poeziile lui Eminescu (publicate în timpul vieții poetului), ediția critică din 1939 a lui Perpessicius, și a făcut două cata-loage: unul după *originea* cuvintelor întrebunțate de Eminescu și celalalt după *frecvența sau circulația* acestor cuvinte. Rezulta-tul la care a ajuns este următorul: După origine, elementele latine reprezintă 48,68% din cuvinte, dar în privința frecvenței a în-

Dragomir Nichifor, I. V. Spiridon, Ionel Manițiu, Silviu Lazăr, Ovid Caledoni, Horia Nițulescu, Mihail Axente, E. Bocșa-Mălin, C. Postelnicu, Lucian Valea, etc.

A doua zi s'a făcut un pelerinaj la mormântul lui Mihai Viteazul, unde au rostit cuvinte ocazionale: d. General Vâlcu, prefectul județului, și V. G. Dumitrescu.

Manifestația dela Turda-Feleac ne-a reîmprospătat nădejdiile în soarta unui viitor mai fericit.

Ne-a impresionat în mod deosebit de plăcut armonia în care lucrează conducătorii turdeni.

Pentru spiritul lor de dăruire și pen-tru dragostea lor de tot ce-i nobil și fru-mos, merită să le încreștăm și aici numele. Ei sunt: d. G. Al. Vâlcu, prefectul județului, d. Dr. I. Chiorean, primarul orașului și d. Vasile Iluțiu, directorul „Gazetei dela Turda“. (T. A.)

Știri mărunte

Misiuni populare în Bărcut. (Vicariatul Fă-gărașului). S'au început în 18 Iulie c., seara, și s'au încheiat în 26 Iulie c., la vecernie. Preot misionar a fost P. Miron Moldovanu, ieromonah basilian la Obreja, care a rostit cu acest prilej: sfânt 21 de cu-vântări. Din totalul de vre-o 500 suflete (jumătate romi) s'au apropiat de SS. Taine peste 200 de inși. La toate predicile de dimineața, în cadrul slujbei ce se începea la ora 5 1/2, și de seara, la ora 10, a luat parte relativ, foarte multă lume credincioasă care, la încheierea misiunilor, s'a arătat foarte înțeleghătoare și generoasă și față de orfanii din Obreja.

Reuniune harnică. Din raportul asupra acti-vității dezvoltate în anul 1941-1942, în cadrele reu-niunii „Sf. Maria“ din *Câmpia Turzii II*, reiese că această reuniune, de sub conducerea pâr. Lazar Lupu, a înregistrat realizări foarte îmbucurătoare. Așa: în fiecare Joi seara din cele patru posturi și din luna Maiu s'a făcut adorația în comun a lui Isus Euharisticul; marianistele se spovedesc și se cuminecă de fiecare sârbătoare a Preacuratei și în fiecare primă Vinere din lună; o parte dintre ele se cuminecă zilnic. Pilda lor bună a prins și la alții așa că, la o populație de 853 suflete, s'au în-registrat 6000 apropieri de SS. Taine. Se recitează, foarte des, în comun, rosarul. Așigderea și Para-clisul, Acaftistul, Canonul Domnului Hristos și Ca-

nonul Ingerului păzitor. Pentru Sf. Părinte au oferit un ales buchet spiritual (10 sf. liturghii slujite; 500 sf. liturghii ascultate; 100 cuminecări; 2000 Tatăl Nostru și Născătoare; 100 rosare ș. a.) Din jertfele morianistelor și din daniile strânse de ele s'a cum-părat un Strastnic și o coperitoare de masă în preț de 2155 Lei; soțul unei marianiste, Gligor Radu, a dăruit bisericii un Triod în valoare de 2000 Lei. La îndemnul marianistelor tineretului a cumpărat o pereche cununi pentru miri, cu 1300 Lei. — Și s'au făcut și alte lucruri frumoase în cadrele acestei reuniuni vii și harnice.

Locale. Joia viitoare, de praznicul Schimbării la Față, va predica în catedrală pâr. Augustin Folea, canonic mitropolitan, iar Dumineca ce-i urmează — a unsprezecea după Rusali — va predica pâr. Grigore Friciu, prof. de religie.

Pelerinaj la Cărbunar. De praznicul Ador-mirii Maicii Domnului va avea loc un pelerinaj cucernic la *Cărbunarii Vezei*, sub conducerea Pă-rinților Asumpționiști. Noaptea de 14 spre 15 Au-gust c., va fi petrecută în rugăciuni, iar dela mie-zul nopții și până la ora 9, când se va începe Li-turghia solemnă, se vor sluji mai multe sf. liturghii. Firește că asta cu îngăduința celor în drept.

Debut reușit. Pâr. Ștefan Crișan din *Micăsasa* a isbutit să formeze un cor mixt bine înche-gat. Du-mineca trecută la biserica noastră din *Boziaș*, spre mulțumirea mulțimei de credincioși ce i-a ascultat, iar după masă au dat un mic festival la școala primară tot de aci. Le-a mulțumit pâr. Liviu Costea, parohul local. După masă au trecut la *Târnaveni* unde, după ce au înșeninat *râniții din spital*, au executat și la *gimnaziul local* un program de cân-tări în cor și solo (clericul Dulău și d. Blăjanu, can-torul catedralei blăjene). În cadrele acestui program a conferențiat pâr. Alex. Todea, secretar mitropolitan, iar la sf. liturghie din *Boziaș* cuvântul ocazional l-a rostit pâr. Dumitru Neda, canonic mitropolitan.

Se refac lăcășul sfinte dărmate de bolșevici. Lucrarea aceasta se săvârșește în *Spania*, care știm că a trecut prin prăpădul roșu. Noua cărmuire, în frunte cu gen. Franco, s'a îngrijit încă din 1940 să se înceapă recludirea, respectiv refacerea, bisericilor și a mănăstirilor ce căzuseră jertfă furiei bolșevice. În 1941 au putut fi puse la dispoziția pu-blicului 26 biserici. Numai pentru recludirea cate-dralei din Oviedo s'a dat suma de un milion jumă-tate pesetas. O mulțime de mănăstiri și așezăminte religioase au fost refăcute și ele și predate desti-nației lor. Toată peninsula iberică e străbătută de un suflu nou de regenerare și creștere în spiritul Bisericii Domnului.

† Ioan Micu, inv. pens. în Săvăstreni (Făgă-raș), a trecut la cele veșnice în 2 Iulie c., într'al 58-lea an al vieții sale de apostolie culturală-națio-nală și într'al 31-lea al fericitei sale căsătorii. — Odihnească în pace!

trebunțării lor, procentul cuvintelor latinești se ridică la 83%.

Pentru a avea un termen de comparație, d. Macrea a făcut același lucru și cu opera poetică a lui Paul Verlaine, un strălucit re-prezentant al culturii franceze. Rezultatul e cea mai convingătoare pledoarie pentru la-tinitatea limbii române. La Paul Verlaine, după origine, 49% din cuvintele întrebunțate sunt de origine latină, dar în privința circula-ției elementul latin intră cu 83,10%.

E clar, prin urmare, că limba română nu e mai puțin romanică decât limba franceză. Nici un deștept însă până azi n'a pus la îndoială romanitatea limbii franceze. Logica ade-vărată ar cere ca același tratament să se aplice și limbii române.

Faptul de-a avea așa de multe cuvinte slave în limbă a fost și este și azi folosit de dușmanii noștri ca motiv de ponegrire. Cum latinitatea e comoara cea mai prețioasă, însăși baza mândriei noastre ca neam, propaganda dușmană s'a folosit și se folosește de puter-nica influență slavă asupra limbii românești — care, de fapt, e o realitate — pentru a ne deprecia și minimaliza însăși romanitatea sân-gelui nostru. Și ideea prinde mai ales în ma-reea masă, căreia nu i se poate cere să aibă cunoștințe de filologie comparată.

Negreșit, latiniștii au exagerat în privința relatinizării limbii, deși principial au avut per-

fectă dreptate. Greșala lor nu apare azi așa de grozavă cum au constatat-o, prin ochelarii lor întunecați, unii dintre contemporani. Se prea poate ca momentul latinist să fi fost momentul unic în istoria noastră, în care să se fi putut croi o fizionomie pronunțat latină limbii românești. Debarasată de exagerări și în luptă cu o critică ce ar fi trebuit să iz-bească nu în principiu ci în exagerările lui, propunerea latiniștilor de relatinizare a limbii ar fi reușit (n'ar fi crăpat pentru asta nici un critic din cei acerbi!), așa cum a reușit înlocuirea alfabetului cirilic cu alfabetul latin spre consternarea prostească, e adevărat, a multora din acei ce tare credeau de atunci că gloria și trecutul neamului se ascund în acest ramolit cojoc al lui Chiril. Generațiile următoare ar fi avut, în acest caz, cu o problemă națională în minus de desbătut și apărut.

Azi, un lucru cuminte pe care breslașii scrisului l-ar putea face relativ destul de ușor, ar fi să elimine pe nesimțite dar persistent cel puțin acelea slavonisme din limbă, cari fac concurență cuvintelor de origine romanică-latină, tot atât de sonore și de expresive ca și cele slavone, (părerea d-lui G. Todica). Același lucru l-ar putea face și editurile, la fiecare tipărire sau retipărire a unei opere. (D. G. Todica, are toată dreptatea, socotesc, când acuză pe alcătuitoarii și editorii cărților bisericești dela Blaj, și din centrele ortodoxe,

MITROPOLIA UNITĂ ROMÂNĂ — BLAJ

Nr. 4630/1942

CONCURS

La Școala Normală Română Unită de Învățători din Blaj este vacant postul de supraveghetor de ordine.

Cei cari doresc să ocupe acest post, trebuie să întrunească condițiile cerute de Codul Funcționarilor Publici și să fie de religie română unită.

Cererile, însoțite de actele doveditoare: Extras de naștere, Extras de Botez, Act de cetățenie, Certificat de studii, Dovadă de satisfacerea serviciului militar, Declarație de limbile ce cunoaște, Declarație de avere și declarație că nu a făcut și nu face parte din nici o organizație contrară ordinii de Stat, se vor înainta Consistorului Arhiepiscopesc din Blaj, până în ziua de 10 August 1942.

Cererile cari nu vor fi însoțite de acte, nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința consistorială ținută în 5 Iulie 1942.

Episcop Valeriu Traian
Administrator Apostolic

INTERNATUL „VANCEAN” DE BĂIEȚI, BLAJ

CONCURS

de primire la Internatul „Vancean”
de băieți — Blaj.

Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc cu ordinul Nr. —/1942, publică *Concurs de primire* pe anul școlar 1942/43 la Internatul „Vancean” de băieți cu termenul de 15 August 1942, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Taxele pe anul școlar 1942/43 sunt următoarele:

A) In bani:	
a) Taxa de înscriere pentru cei vechi	500
b) " " " " noi	800
c) " " construcție	500
d) " " întreținere	24000
Total pentru cei vechi	25000
" " " " noi	25300

in special, de nejustificate concesiile slavo-file).

Iubirea înfocată pentru latinitate, ideea centrală a Școlii Ardelene și Curentului Latinist, salvarea noastră nu numai în trecut dar și azi și în viitor — așa cum cei ce văd sănătos și departe accentuează la fiecare prilej ce li se oferă — trebuie să călăuzească și gândurile generațiilor mai noi, și asta cu atât mai mult cu cât chiar la dușmanii noștri se observă o dragoste neobișnuită pentru marea idee latină de care vreau, mai nou, să se apropie pe orice căi. Ungurii, căci de ei fu vorba, țin să se știe, nici mai mult nici mai puțin, decât că sunt o națiune latină. Aduc și argumente în acest scop și au mobilizat o seamă de reviste mari streine: „Ungheria noastră sorella latina” (= Sora noastră latină, Ungaria) e titlul unei astfel de pledoarii luat la întâmplare dintr-o revistă italiană. (Asupra acestui articol voi reveni, cred, mai târziu).

Când streinii pun atâta interes, ar fi păcat ca noi să rămânem tot la mentalitatea de „monstruoase rătăcirii latiniste”, formula de predilecție, se pare, prin care mulți critici literari mai noi taxează generic și inapelabil, după șablonul bunicilor, încercările de relatinizare a limbii românești întreprinse de Școala Ardeleană și Curentul Latinist.

Taxa de întreținere se va plăti în trei rate și anume: la începutul anului școlar: 10000 Lei cei vechi și 10300 Lei cei noi; la reîntoarcerea din vacanța de Crăciun: 9000 Lei, la reîntoarcerea din vacanța de Paști: 6000 Lei. In cazul când în cursul anului școlar prețurile s'ar urca simțitor față de cele curente, Preaven. Consistor își rezervă dreptul de a impune o suprataxă corespunzătoare.

B) *In natură*: unsoare 10 kg.; fasole 10 kg.; cartofi 50 kg.; săpun 4 kg.; ouă 200 buc. Toate acestea se vor aduce la începutul anului școlar cel puțin jumătate iar restul cel mai târziu la reîntoarcerea din, vacanța de Crăciun. Cele cerute în natură pot fi răscumpărate în bani cu prețul de pe piață.

2. Nici un elev nu se va putea instala în Internat dacă nu va achita rata convenită *întregă* și restanțele din trecut. Rectoratul va putea îngădui o amânare de plată parțială a ratelor, după împrejurări. Nu va mai da însă hrană, după expirarea termenului fixat, elevilor cari nu vor satisface obligațiilor luate de părinții lor.

3. Fiecare rată trebuie plătită în întregime, chiar și în cazul când elevul s'ar retrage, sau ar fi eliminat în cursul trimestrului.

4. Fiecare elev va achita o taxă suplimentară pentru repararea stricăciunilor, proporțională cu pagubele cauzate Internatului, care va fi stabilită în timpul anului școlar.

5. La fiecare sumă ce se achită, se vor plăti și timbrele prevăzute de lege.

6. Trusoul necesar se va compune din: 1 saltea și 2 cearceafuri (lepedee) de pus pe saltea; 1 perină și 2 fețe de perină; 1 țol sau plapomă și 2 fețe de plapomă; 2 lepedee de geolgiu sau pânză albă de mărime 180/140 cm. pentru acoperirea patului; 1 palton de iarnă; 2 rânduri de haine; 4 cămăși de zi și 2 cămăși de noapte; 4 izmene; 1 costum de baie de culoare închisă; 3 șervete de masă; 4 ștergare; 6 perechi ciorapi; 6 batiste; 2 perechi de ghete bune; 1 pereche pantofi de casă; 1 perie de haine; 1 pieptene des; 2 perii de ghete; 1 pahar pentru apă și 1 ștergar pentru vase. Elevii cari vin în cl. I. vor aduce și tacâmuri: 1 cuțit, 1 furculiță și 1 lingură. Pe toate rufe și vesmintele — afară de ștergarul pentru vase, care se va da Internatului — se va coase numărul ce se va indica în rezoluția de primire. Cele cari nu au număr nu vor fi primite la spălat.

7. In cererea de primire, semnată de părinți sau tutorii elevilor nu însă de elevi, *neapărat se va menționa*: a) numele copilului și *clasa liceală ce va urma* ca elev ordinar; b) dacă a promovat clasa de liceu, sau e *corigent ori repetent*; c) *cărei confesiuni aparține* elevul; d) *situația lor socială*: preoți, învățători, funcționari, agricultori, etc.

8. La cerere se va alătura și câte un *plic timbrat (recomandat)*, purtând adresa exactă a petiționarului, pentru a se putea da răspuns de urgență.

9. Elevii primiți vor avea locul asigurat numai până în prima zi de școală la ora 12, afară de cazul că vor anunța din bună vreme întârzierea, și vor trimite taxa convenită sau cel puțin taxa de înscriere. Elevii primiți din clasa VIII vor face o declarație în scris, prin care ei înșiși se vor obliga a se supune întru toate regulamentului comun al Internatului până la sfârșitul anului școlar.

10. Cererile se adresează Preaveneratului Consistor, dar se trimit *deadreptul la Rectoratul Internatului*

Blaj, la 18 Iulie 1942.

RECTORATUL

Telefonul „Unirii”

Bis. rom. cat. Galaț. Vă mulțumim pentru „micul dar” făcut Unirii.

Șuluțiu, Brașov. Am primit 500 Lei, în contul abonamentului d-nei Silvia Șuluțiu — Blaj.

Jidveru — Câmpulung-Bucovina. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Dr. Dan, Mociu. Am primit 500 Lei. Vă mulțumim pentru suprasolvire.

Hancu, București. Chităm primirea abonamentului pe 1942.

Oficiul parohial. Nevrincea. Am primit abonamentul pe 1942.

Parohia română unită din Copăcel

Nr. 166—1942.

Publicațiune de licitație

In ziua de 16 August c., ora 15, se va ține licitație publică, cu oferte închise, pentru dare în întreprindere a lucrărilor de construcție necesare la *clădirea bisericii din Copăcel*, județul Făgăraș.

Garanția (cauțiunea) va fi de 60% din valoarea ofertei și se va depune deodată cu aceasta în numerar, efecte de stat, ori scrisoare de garanță emisă de o bancă de prima bonitate.

Licitatiia se va ține în localul școlii primare. Planurile, devizul, condițiunile speciale și generale etc., se pot consulta în orice zi de lucru în cancelaria oficiului parohial din Copăcel.

Copăcel, 27 Iulie 1942.

ss. Dumitru Sălăgean, preot.

Reuniunea Mes. și Com. Români din Blaj

Nr. 27—1942

Avis

Cu 1 Octomvrie 1942, Reuniunea Meseriașilor și Comercianților Români din Blaj angajează un econom (vanzător).

Condițiile de angajare se pot vedea zilnic la d-l Vasile Avram, vicepreședintele Reuniunii, Str. Regele Ferdinand 46, între orele 14—16.

Cererile se vor depune la secretarul Reuniunii, d-l Mihail Stoita, la Librăria Seminarului Blaj, până la 31 August 1942.

Odată cu cererile se vor depune și ofertele, semnate și închise în plic.

Blaj, 29 Iulie 1942.

Președinte
POMPEIU BÂRLEA

Secretar
MIHAIL STOITA

FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10—21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată
la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invențiile propriie licențiate și scutite de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376

